

ITATE SKÁ GRAMOTNOS

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Základnou funkciou vyučovania predmetu *itate ská gramotnos* na 2. stupni základnej školy je rozvíjať v žiakoch sociálne a kultúrne zručnosti. To znamená, aby boli schopní nielen slová, vety, texty prečítať, ale ich aj pochopiť aalej pracovať s ich obsahom a nadobudnutými informáciami. *itate ská gramotnos* je teda základná kompetencia, bez ktorej nie je možné dosahovať ďalšie kompetencie. V predmete nie sú podstatné rýchlosť a plynulosť čítania, ale prioritné je pochopenie textu a používanie písaných textov. *itate ská gramotnos* je vnímaná ako súčasť funkčnej gramotnosti, teda schopnosti spracovávať informácie z tlačenej a písanej formy textu a využiť ich pri riešení rôznych situácií každodenného života. Preto v predmete *itate ská gramotnos* nemožno pracovať iba s textami, ktoré žiak číta v škole, teda s učebnými textami, ale aj s textami v spojitosti s jeho bežným životom mimo školy. Prostredníctvom takýchto rôznorodých textov žiak spoznáva kultúru slova, rozlišuje hodnoty, vniká do postojov postáv a podobne, a to dáva čítaniu ďalší rozmer – to odlišuje *itate skú gramotnos* od osvojovania si techniky čítania. Pri práci s textami s rôznym obsahom si žiak zároveň osvojuje spisovnú podobu materinského jazyka, správny pravopis a gramatiku a najmä rozvíja si vyjadrovacie (komunikačné) schopnosti a to na úrovni ústnej i písanej.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	itate ská gramotnos
Ro ník:	deviaty
asová dotácia:	1 h týždenne/ 33 h ro ne
Po et hodín v ŠVP:	0
Po et hodín v ŠkVP:	1h
Vyu ovací jazyk:	slovenský

Ciele predmetu itate ská gramotnos

Hlavným cie om predmetu itate ská gramotnos je, aby absolvent ZŠ:

- vedel pracova s textom,
- vyberal si z textov podstatné informácie, dokázal spracova z textu aj také informácie, ktoré nie sú na prvý poh ad itate né, porozumel rôznym druhom textov,
- používal získané informácie v každodennom živote, nau il sa myslie v súvislostiach,
- dokázal kriticky hodnoti , formulova hypotézy založené na konkrétnych vedomostiach,
- nau il sa komunikova (ústne a písomne) na primeranej úrovni,
- nau il sa rozumie jazykovým prejavom z obsahovej stránky,
- poznal jazykové prostriedky a vedie ich využíva v jazykovom systéme,
- jazykové prostriedky vedel vzájomne prepája v jazykovom systéme,
- snažil sa o presné myslenie a využíval ho v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej).

K ú ové kompetencie

I. ítanie s porozumením

1. Vybra si text na základe znalostí informa ných prame ov, pod a komunika ného zámeru a pod a danej situácie
2. Nahlas, ticho a opakovane pre íta text
3. Pochopi význam textu
4. Prerazpráva obsah textu na základe chronologickej alebo logickej postupnosti
5. Porozumie významu slov v umeleckých a vecných textoch
6. Overi si význam slova
7. Porozumie štruktúre slova a jeho astiam

II. Hovorenie

1. Za a a ukon i komunikáciu na ur itú tému
2. Analyzova kvalitu ústneho prejavu
3. Sformulova vlastný názor a pomocou argumentov ho obháji
4. Pomocou kontrolných otázok zisti , i ostatní porozumeli prejavu
5. Rešpektova jazykové pravidlá
6. Vyjadri myšlienky a informácie s rôznym cie om pre špecifické publikum
7. Organizova a rozvíja svoje myšlienky v súlade s komunika nou situáciou
8. Používa slovnú zásobu primeranú ur ítému cie u komunikácie a publiku
9. Rešpektova jazykové pravidlá

10. Využíva pri komunikácii jazykové i mimojazykové prostriedky

Vzdelávanie v oblasti jazyk a komunikácia smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kúových kompetencií tým, že vedie žiakov k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- osvojeniu si vedomostí a zručností, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý život,
- pochopeniu vzdelávania v slovenskom jazyku,
- vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,
- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie,
- nadobudnutiu vzťahov k slovenským umeleckým dielam a k vlastným životným zážitkom,
- k zvyšovaniu jazykovej kultúry, verbálnych a písomných prejavov.

Obsahový štandard

(1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

V procese vzdelávania v predmete literárna gramotnosť sa žiak stretne s rôznymi situáciami čítania, s rôznymi typmi textov. Pre rozvoj literárnej gramotnosti je totiž potrebné zadávať pestré úlohy, ktoré sa týkajú rôznych druhov textov.

4 základné situácie čítania:

- a) čítanie pre osobné (súkromné) účely – listy, umelecká literatúra,...
- b) čítanie pre vzdelávanie – plnenie úloh povinností
- c) čítanie pre pracovné účely – orientácia na trhu práce
- d) čítanie pre verejné účely – aktivity širšej spoločnosti

Druhy textov:

- a) literárne texty
- b) informačné texty
- c) súvislý text – napr. rozprávanie, opis, charakteristika, správa, inštrukcia
- d) nesúvislý text – napr. formuláre, grafy, mapy, cenníky, tabuľky, diplomy, inzeráty

Procesy literárnej gramotnosti, ktoré budú obsahom práce v predmete:

- a) *získavanie informácií* – vyhľadávanie myšlienok, definícií, určenie prostredia a pod., v takýchto úlohách má žiak nájsť informácie, zadanie môže byť doslovné alebo synonymické, mení sa tým obsah úlohy
- b) *utváranie širšieho porozumenia* – vyvodenie príčin udalostí, opísanie vzťahov medzi postavami, zovšeobecnenia textu, vysvetlenie hlavnej myšlienky, určenie námetu, vytvorenie názvu a pod., to, čo sa v takýchto úlohách od žiaka očakáva, nie je explicitne uvedené v texte
- c) *rozvíjanie interpretácie* – logické spracovanie informácií, nachádzanie súvislostí medzi myšlienkami textu, vyvodzovanie záverov, hľadanie podporných argumentov, interpretácia využitia informácií v reálnom živote a pod.
- d) *uvažovanie, skúmanie a kritické hodnotenie obsahu textu* – posúdenie hodnoty textu, významu pre čitateľa, žiak v takýchto úlohách nachádza dôkazy a argumenty mimo textu
- e) *uvažovanie a hodnotenie formy textu, jeho prvkov a jazyka* – posúdenie výberu lexikálnych prvkov a pod., táto fáza si vyžaduje poznatky o štruktúre textu, žánroch, schopnosť rozlíšiť skrytý význam

Postup pod a nasledovných tematických celkov:

1. **Práca so súvislým literárnym textom (11hodín)**
2. **Práca so súvislým informačným textom (11hodín)**
3. **Práca s nesúvislým textom (10 hodín)**
4. **Zhodnotenie práce , sebahodnotenie (1hodina)**

1. Práca so súvislým literárnym textom (11hodín)

Obsahový štandard

Práca s poetickým textom

Lyrická a epická báseň

Znaky poézie

Téma, idea, forma

Vonkajšia a vnútorná kompozícia poézie

Lyrické a epické žánre

Vyhľadanie a definovanie veršov, strof, rýmov, prirovnaní, personifikácií.

Vysvetlenie frazeologizmov

Práca s prozaickým textom

Znaky prózy

Vonkajšia a vnútorná kompozícia prozaického literárneho diela

Výkonový štandard

- vedie označiť v básni verš, rýmy, ich schémy;
- nájsť a vysvetlí umelecké jazykové prostriedky;
- dokáže verbalizovať vlastný zážitok, svoj zážitok znázorniť kresbou, k poézii priradiť zvuky, farby, obrázky;
- nájsť v texte informácie podľa zadania;
- vedie vymenovať v texte hlavné a vedľajšie postavy, vytvorí ich charakteristiku;
- vedie vyvodí príčiny udalostí, hlavnú myšlienku a tému;
- svoje názory vedie podložiť argumentmi;
- dokáže vyriešiť krížovku, tajničku v súvislosti s literárnym textom i literárnou teóriou;
- vedie vytvorí názov k textu, obsahovú osnovu;
- vedie interpretovať ústné informácie z textu;
- vedie rieši otvorené i zatvorené úlohy súvisiace s textom, vyberá z možností;
- vedie doplniť texty, potvrdí správnosť alebo nesprávnosť riešení;
- dokáže prepojiť obsah textu aj s gramatickou zložkou, gramatickými úlohami.

2. Práca so súvislým informačným textom (11hodín)

Obsahový štandard

Práca s výukovými textami z novín, časopisov alebo z jednotlivých školských predmetov – geografia, slovenský jazyk, fyzika, chémia, dejepis,... rozšírenie vedomostí nadobudnutých na jednotlivých predmetoch.

Výkonový štandard

- naučí sa pracovať s textom;
- dokáže vyhľadať v texte kľúčové slová;
- vedie vytvoriť obsahovú osnovu textu;
- vedie odpovedať na otázky k textu;
- dokáže interpretovať kľúčové informácie z textu;
- vedie nájsť logické súvislosti medzi informáciami v texte;
- dokáže získané informácie využiť v reálnom živote;
- vedie v texte nájsť podporné argumenty;
- preukáže zručnosti pri práci s informačným textom.

3. Práca s nesúvislým textom (10 hodín)

Obsahový štandard

Práca s tabuľkami, grafmi, pojmovými mapami, cenníkmi, letákmi, vyhľadávanie informácií, hľadanie súvislostí.

Ukážky: cenníky z kúpalísk, hradov, zámkov a pod., reklamné letáky, jedálny lístok, tabuľky, grafy, pojmové mapy

Výkonový štandard

- dokáže vyhľadať potrebné informácie;
- dokáže logicky spracovávať informácie;
- vedie vyvodí si z nadobudnutých informácií záver;
- dokáže vyriešiť prostredníctvom údajov z textu problémovú úlohu;
- vedie porovnávať údaje a fakty;
- vedie získané informácie uplatniť v praktickom živote;
- preukáže zručnosti pri práci s nesúvislým textom.

4. Zhodnotenie práce , sebahodnotenie (1hodina)

Záverečný prehľad a utvrdenie získaných vedomostí podľa výkonového štandardu.

Žiak je schopný zhodnotiť svoju prácu a nadobudnuté zručnosti.

Prierezové témy

Sú integrované do jednotlivých tematických celkov.

Metódy, formy a postupy využívania literárnej gramotnosti

Na vyučovacích hodinách literárnej gramotnosti budeme uplatňovať rôzne metódy, postupy a formy práce: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, vysvetľovanie, rozhovor, problémové metódy, praktické aktivity, práca s textom, testovanie, práca s literatúrou, práca s pracovným listom, individuálna práca, skupinová práca, práca vo dvojici, rozprávanie, objasňovanie, opis, rozhovor, diskusia, ukážky riešenia úloh, práca s IKT, frontálne využívanie, tiché a hlasné čítanie.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem budeme prihliadať na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné inšpirácie a inšpirácie žiakov zamerané na dosiahnutie stanovených

cie ov a k ú ových kompetencií žiakov. Vo ba metód tiež bude závisie od obsahu u iva, cie ov vyu ovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

U ebné zdroje:

Slovníky

Pracovné zošity

Odborná literatúra, internet, CD, DVD

Vlastné materiály

Hodnotenie predmetu

Žiaci v 9. ro níku sú hodnotení pod a aktuálneho Metodického pokynu na hodnotenie žiakov. Zru nos žiaka budeme hodnoti známku s dôrazom na samostatnos a správnos plnených úloh, na aktívne zapájanie sa do praktických inností, prezentáciu svojej práce a ústnym skúšaním.

Hodnotiace portfólio :

1. verbálna forma kontroly – prezentova poznatky žiaka na základe jeho odpovede.
2. preverova úrove samostatnej práce žiakov – písomné testy
3. úrove znalostí je vhodné hodnoti prostredníctvom prezentácie práce i praktických zru ností.